

17A Česká literatura od přelomu 19. a 20. století do konce 1. světové války (Moderní revue, katolická moderna, Česká moderna, buřiči, Bezruč)

Umělecký sloh – secese (ornamentálnost, barvy, dekorativnost, užité umění...)

Moderní revue

= měsíčník vydávaný dekadenty (Arnošt Procházka, Jiří Karásek ze Lvovic, Miloš Marten).

Karel Hlaváček, představitel dekadence, malíř a grafik. **Pozdě k ránu**, **Mstivá kantiléna**, (básně Hrál kdosi na hoboj, Svou violu jsem naladil co možno nejhlouběji)

Katolická moderna

= 1895 vydala své prohlášení v časopise *Niva* (respektovali tradice, odmítali literaturu jako řemeslo). Časopis *Nový život*. (Sigismund Bouška, Karel Dostál Lutínov)

Česká moderna

= není jednotný umělecký program, autory sjednocovalo spíše politické smýšlení. „Moderna“ je shrnující název pro směry od 90. let 19. stol. **Manifest České moderny** vyšel v časopise *Rozhledy* roku 1895 (subjektivita, osobité pojetí tvorby, individualismus, nonkonformnost, silný vliv kritiky, lyrika ...)

Josef Svatopluk Machar – uměleckým zaměřením realista - **Confiteor I-III; Tristium Vindobona; Zde by měly kvést růže; Magdalena; Svědomím věků**

Antonín Sova – impresionista, symbolista - **Květy intimních nálad; Z mého kraje; Soucit i vzdor; Zlomená duše; Ještě jednou se vrátíme;**

Ivův román; Pankrác Budecius, kantor

Otokar Březina – představitel symbolismu - **Tajemné dálky; Svítání na západě; Větry od pólů; Stavitelé chrámu; Ruce;**

eseje **Hudba pramenů; Skryté dějiny**

František Xaver Šalda – významný literární kritik

Anarchističtí buřiči

= sjednocoval je stejný věk, společný bohémský život, inklinace k anarchismu (časopis *Nový kult*), psali o moderní civilizaci, sociálních otázkách, byli antimilitaristy.

Stanislav Kostka Neumann – **Jsem apoštol nového žití; Satanova sláva mezi námi; Kniha Iesů, vod a strání; Nové zpěvy; Sonáta horizontálního života**

Fráňa Šrámek – **Života bído, přec tě mám rád; Modrý a rudý** (báseň Raport); **Splav** román **Stříbrný vítr**

dramata **Měsíc nad řekou; Léto**

Karel Toman – **Torzo života; Melancholická pout'; Sluneční hodiny; Měsíce**

Viktor Dyk – **Milá sedmi loupežníků; Pohádky z naší vesnice; Devátá vlna** novela **Krysař**

drama **Zmoudření Dona Quijota**

František Gellner – **Po nás ať přijde potopa; Radosti života**

K buřičům bývá řazen i **Petr Bezruč** – **Slezské písně** (básně Maryčka Magdonova, Kantor Halfar, Bernard Žor, Jen jedenkrát, Labutinka, Červený květ, Ostrava...), **Stužkonoska modrá**

17B Obecné poučení o slohu

Nauka o slohu = **stylistika**, zkoumá výstavbu jazykových projevů.

Jazyková kultura: úroveň jazykového vyjadřování, péče o jeho kvalitu; vhodnost, originalita, přiměřenost, srozumitelnost, pestrost (nejen jazyková správnost).

Jazykový styl = způsob zpracování obsahu, způsob výběru a uspořádání jazykových prostředků.

Slohotvorní činitelé = okolnosti jazykového projevu:

1. objektivní: funkce projevu, prostředí, forma (mluvené x psané), adresát, míra připravenosti
2. subjektivní: závisejí na osobnosti autora – psychické a biologické faktory, vzdělání, dovednosti

Funkční styly: prostěsdělovací, publicistický, odborný, administrativní, umělecký, řečnický

Jazykové prostředky: stylově příznakové a stylově neutrální (můžeme je použít v projevech jakéhokoli funkčního stylu)

Slohový postup: způsob ztvárnění tématu vzhledem k cíli projevu

Slohový útvar: výsledek použití slohového postupu, uzavřená textová jednotka

SLOHOVÉ POSTUPY	FUNKČNÍ STYLY	SLOHOVÉ ÚTVARY
informační	prostěsdělovací odborný administrativní publicistický	hovor, oznámení, zpráva, dopis, telegram oznámení, formulář, dotazník, obchodní dopis zpráva, inzerát, reklama...
vyprávěcí	prostěsdělovací publicistický umělecký	vyprávění příhody, vzpomínky reportáže, črty novela, povídka, román
popisný	prostěsdělovací administrativní odborný publicistický umělecký	seznam, dotazník, životopis odborný popis, návod, výklad reklama, cestopis popisy postav a prostředí
charakterizační	prostěsdělovací administrativní umělecký	charakteristika, posudek charakteristika postav a prostředí
výkladový	prakticky odborný vědecký publicistický řečnický	směrnice, předpisy, zákony, referát výklad, pojednání, přednáška, učebnice, referát proslov, projev
úvahový	prakticky odborný vědecký publicistický umělecký	diskuse, úvaha v odborných publikacích, kritická stať, recenze úvodník, komentář, televizní beseda, úvaha postoje a city autora v próze i poezii
		smíšené útvary: esej (odborné a umělecké prostředky) fejton a umělecká reportáž (publicistické a umělecké prostředky)